

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausunto annetaan lausuntopalvelussa

Viite: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi

Asianhallintanumero: VN/31662/2023

Suomen Latu ry:n lausunto koskien kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöä

Suomen suurin ulkoilualan järjestö Suomen Latu kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta. Lausuntomme koskee kulutuspalvelujen turvallisuutta.

Voimassa olevassa kuluttajaturvallisuuslaissa on selkeä rajaus: kuluttajaturvallisuuslaissa todetaan, ettei kuluttajaturvallisuuslaki koske yhdistyksiä silloin, kun ne tarjoavat palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Hallituksen esitystä valmistelleessa työ- ja elinkeinoministeriön asettamassa työryhmässä oli esillä tämän rajauksen poistaminen. Työryhmä järjesti asiasta lausuntokierroksen ja kuulemistilaisuuden järjestöille. Lopulta työryhmä luopui tämän rajauksen poistamisesta, mistä Suomen Latu kiittää työryhmää.

Suomen Latu vastusti rajauksesta luopumista sekä yhdessä muiden ulkoilujärjestöjen kanssa lähettämässään lausunnossa että järjestöille pidetyssä kuulemistilaisuudessa. Nostamme tässäkin lausunnossa esiin muutaman perusteen vastustavalle kannallemme.

Rajauksesta luopumisen keskeisenä haasteena olisi ollut määritellä, mikä toiminta katsottaisiin yhdistysten järjestämäksi kuluttajapalveluksi ja mikä yhdistysten jäsenten keskinäiseksi vertaistoiminnaksi. On epäselvää, oltaisiinko lain vaatimuksia sovellettu ainoastaan toimintasuunnitelmaan merkittyihin toimintoihin vai olisiko se kattanut myös esimerkiksi yhdistyksen keskusteluryhmässä sovitut spontaanit toiminnot. Tämä epäselvyys olisi luonut lisää hallinnollista taakkaa ja oikeudellista epävarmuutta yhdistyksille, mikä olisi heikentänyt niiden kykyä järjestää jäsenilleen tärkeää vertaistoimintaa ja muuta ei-kaupallista toimintaa. Yhdistystoiminnan sisälle olisi muodostunut yritystoiminnan asetelma; yhdistyksessä olisi ollut "kuluttaja-asiakkaita" ja "palvelun tarjoajia". Olisi ollut epäselvää, miten nämä roolit käytännössä olisivat jakaantuneet, olisiko seuran vastuullinen hallitus "palvelun tarjoaja" ja seuran toimintaan osallistuva jäsen "kuluttaja-asiakas"?

Haluammekin korostaa yhdistys- ja elinkeinotoiminnan perustavanlaatuista eroavaisuutta. Suomalaisen yhdistysten toiminta perustuu jäsentensä demokraattiseen päätöksentekoon; yhdistystoiminnassa jäsenet eivät ole kuluttaja-asiakkaita. Lisäksi elinkeinotoiminnan taustalla oleva taloudellisen hyödyn tavoittelu eroaa suomalaisen yhdistystoiminnan

2.9.2024

yleishyödyllisyydestä. Yhdistys- ja elinkeinotoiminta eivät kilpaile keskenään, vaan ne toimivat täysin erilaisissa toimintaympäristöissä eri toiminnan logiikoilla.

Järjestöissä ja liitoissa tiedostetaan voimassa olevasta laista nouseva velvoite soveltaa kuluttajaturvallisuuslakia ei-jäsenille kohdistuvassa elinkeinomuotoisessa toiminnassa ja tässä toiminnassa on olemassa hyvät käytännöt noudattaa lain säädöksiä.

Rajauksesta luopumisen olisi tullut perustua yhdistyksien tarjoamien jäsenpalveluiden turvallisuudessa havaittuihin ongelmiin tai haasteisiin, joita yhdistystoimijat saatika lakiehdotusta valmistelevat virkamiehet eivät ole havainneet. Tämä sinällään jo osoittaa että yhdistyksien jäsenpalveluihin kohdistuvalle kuluttajaturvallisuuteen liittyvälle lakimuutokselle ei ollut perustetta.

Rajauksesta luopuminen olisi vaarantanut erityisesti pienempien, erikoistuneiden yhdistysten toimintaedellytykset. Lisäkustannukset ja hallinnollinen taakka olisivat voineet tehdä toiminnan jatkamisen mahdottomaksi monille yhdistyksille. Tämä olisi voinut johtaa tilanteeseen, jossa vain suurilla toimijoilla on varaa noudattaa uusia vaatimuksia. Tämä olisi vähentänyt tarjolla olevan liikunnan, urheilun, taiteen ja muun harrastustoiminnan monimuotoisuutta ja saavutettavuutta. Toteutuessaan ehdotus olisi vaarantunut yhdistysten edellytyksiä edistää ja tuottaa yhteiskunnallisesti merkittäviä toimintoja.

Yksittäisen yhdistyksen kannalta ei ollut kyse vain yksittäisestä lakiehdotuksesta, vaan yhdistykselle kasautuvasta kaikesta lisätyöstä, joka olisi kuormittanut kohtuuttomasti yhdistyksien vapaaehtoistoimijoita. Oleellista oli myös tunnistaa yhdistysten toimintaa merkittävästi haastavat valtionhallinnon yhdistyksille aikaisemmin kohdistuneet ja tulevaisuudessa kohdistuvat paineet ja lisätehtävät kokonaisuudessaan, sekä merkittävät leikkaukset järjestöjen valtionavustuksiin.

Sitoutuminen vapaaehtois- ja yhdistystoimintaan heikkenee sitä enemmän mitä enemmän vaaditaan hallinnollista taakkaa. Erityisesti juuri hallinnollisten asioiden hoitamiseen on tällä hetkellä vaikea saada vapaaehtoisia yhdistystoimijoita. Tätä työtaakkaa pitää vähentää yhdistystoiminnan elinvoimaisuuden vahvistamiseksi, ei lisätä. Tämä tulee tunnistaa myös jatkossa, jos tämänkaltaisiin lakimuutoksiin on aikomusta ryhtyä.

Toiminnanjohtaja
Eki Karlsson
Suomen Latu